DOI: [10.32702/2307-2156-2020.2.33](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.2.33)

УДК 332

*Н. О. Держак,
к. е. н., доцент, доцент кафедри публічного адміністрування, менеджменту та маркетингу,
Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля (м. Сєвєродонецьк)
ORCID: 0000-0003-0121-621X*

ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО МЕТОДУ У СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ: ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ

*N. Derzhak
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Public
Administration, Management and Marketing of Volodymyr Dahl East Ukrainian National University
(Severodonetsk)*

IMPLEMENTATION OF THE SOFTWARE TARGET METHOD IN THE REGIONAL STRATEGIC PLANNING: APPLIED ASPECT

У статті висвітлено бачення формування та реалізації стратегії розвитку Луганського регіону за допомогою програмно-цільового підходу. Встановлено, що стратегічні цілі, визначені у Стратегії розвитку будь якого регіону, мають бути реалізовані через систему операційних цілей, які спрямовані на вирішення завдань соціально-економічного розвитку територій. Для досягнення стратегічних цілей кожен регіон розробляє План заходів. Встановлено, що для реалізації Стратегії розвитку Луганського регіону до 2027 року розроблено чотири програми в рамках яких реалізуються проекти регіонального розвитку. Перша програма: економічне зростання регіону: конкурентоспроможність, смарт-спеціалізація, сприятливе бізнес-середовище. Друга програма: відновлення критичної інфраструктури регіону. Третя програма: ефективне управління, орієнтоване на людину. Програма четверта: безпека, національна ідентичність та цілісний інформаційний простір. У статті надано схематичне уявлення впровадження програмно-цільового підходу при реалізації стратегії розвитку Луганського регіону.

The article describes the process of formation and implementation of the development strategy of region with the help of program-targeted approach. It has been found out that the strategic goals, defined in the Development Strategy of any region, should be realized through a system of operational goals aimed at solving the problems of socio-economic development of the territories. To achieve the strategic goals, each region develops an Action Plan. It is established that for the implementation of the Luhansk Region Development Strategy by 2027 four programs have been developed within the framework of which projects of regional development are implemented. Program 1. Economic growth of the region is competitiveness, smart specialization, and favorable business environment. The aim of the first program is to support the development of regional and local economy through efficient use of the existing potential and competitive advantages of the leading enterprises of region, creation of favorable investment environment, creation of conditions for activation of innovative processes and

modernization of the real sector of economy, enhancement of competitiveness of region. Program 2. Restoration of critical infrastructure of region. The aim of the second program is to ensure the sustainable socio-economic development of region and the quality of the people's life by restoring and building critical infrastructure of region, including in the areas adjacent to the conflict zone. Program 3. An effective human-centered management. The aim of the third program is to improve the quality of people's life by providing the quality and accessible public services to residents, reducing environmental pollution and effectively managing regional development using the democratic governance tools and cooperative principles. Program 4. Security, national identity and a coherent information space. The aim of the fourth program is to ensure the security of people and to form a nationwide unity and social cohesion through the provision of safe living and moving conditions for residents throughout the region, the development of the information space of region and active civil society. The article presents a schematic representation of the program-targeted approach implementation in the implementation of the Luhansk Region Development Strategy.

Ключові слова: *стратегія регіону; програмно-цільовий підхід; план заходів; стратегічні цілі; програма.*

Keywords: *region strategy; programmatic approach; action plan; strategic goals; program.*

Актуальність. На стратегічне планування розвитку території впливає багато чинників, як зовнішнього так і внутрішнього середовища, проте більшість з них абсорбують дестабілізацію, тобто руйнують встановлені плани, тенденції економічного розвитку, що обумовлює виникнення дисбалансів в економіці регіонів. Використання програмно-цільового методу для досягнення цілей стратегії розвитку регіону є доцільним через впровадження програм, які передбачають використання міждисциплінарного підходу. Саме формування та використання програмно-цільового підходу дозволяє адресно спрямовувати рішення органів регіональної влади та місцевого самоврядування на подолання територіальних проблем.

Аналіз останніх досліджень. Проблемам впровадження програмно-цільового підходу до розробки стратегії розвитку регіону присвячено багато наукових праць [1-3]. Проте питання щодо обґрунтування та доцільності впровадження програмно-цільового підходу залишаються актуальними як для науковців так і для практиків через постійну зміну економічних наголосів у розвитку регіонів України. Тому вирішенням цих прикладних проблем переймаються науковці із закладів вищої освіти України і Національної Академії Наук України.

Метою статті є висвітлення результатів впровадження програмно-цільового підходу до формування та реалізації стратегії розвитку регіону.

Результати досліджень. Стратегічні цілі, що визначені у стратегії розвитку будь якого регіону, мають бути реалізовані через систему операційних цілей, які спрямовані на вирішення завдань як для регіону загалом, так і для окремих його територій (районів, територіальних громад, міст, селищ, сіл тощо). Для досягнення стратегічних цілей розробляється План заходів, для формування якого було використано такі критерії підготовки технічних завдань, як: важливість проблеми для розвитку області, відповідність стратегії та реалістичність здійснення, виходячи з повноважень обласних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та ресурсів, що можуть бути залучені.

План заходів для реалізації Стратегії розвитку Луганського регіону до 2027 року містить чотири програмами, в рамках яких реалізовуватимуться проекти регіонального розвитку протягом 2021-2023 років [4].

Програма 1. Економічне зростання регіону: конкурентоспроможність, смарт-спеціалізація, сприятливе бізнес-середовище. Ця програма являється економічною основою розвитку області для забезпечення якісних та безпечних умов життя її мешканців. Завданням програми є зосередження дій на сприяння розвитку галузей промисловості з високою доданою вартістю та підтримку розвитку інновацій, використовуючи відповідний потенціал Луганської області, зокрема в таких сферах як: хімічна, біохімічна, фармацевтична, відновлювальна енергетика. Враховуючи тенденції динамічного розвитку сільського господарства необхідно максимально сприяти розвитку підприємств заготівлі, збуту, постачання матеріально-технічних та інших ресурсів, організувати підтримку інституційної мережі щодо розвитку агропромислового комплексу та сприяти підвищенню ефективності переробки сільськогосподарської продукції. Ключовим для регіональної стратегії має стати підтримка розвитку малого та середнього підприємництва та сприяння самозайнятості населення, розвиток туристично-рекреаційної інфраструктури та туристичних продуктів для внутрішнього туризму. Базовим завданням регіональної стратегії має стати питання якісних трудових ресурсів - забезпечення своєчасною та якісною професійною освітою, підготовки та перепідготовки безробітних.

Метою першої програми є підтримка розвитку регіональної й місцевої економіки шляхом ефективного використання наявного потенціалу та конкурентних переваг провідних підприємств області, формування

сприятливого інвестиційного середовища, створення умов для активізації інноваційних процесів та модернізації реального сектору економіки, підвищення конкурентоспроможності регіону.

Друга програма - відновлення критичної інфраструктури регіону. Реалістичний сценарій розвитку Луганської області передбачає утримання темпів поступового зростання основних соціально-економічних показників регіону за рахунок розвитку збалансованої інноваційної економіки області. Важливою умовою цього є відновлення та поступова розбудова інфраструктури області, в першу чергу логістично-транспортної мережі та енергетичної мережі. Не менш важливим для розвитку регіону є відновлення та розбудова системи надання спеціалізованої медичної допомоги та соціальних послуг. Також очевидною формулою успіху у відновленні миру на Сході України і інтеграції громадян регіону є реалізація ефективних заходів у соціально-економічній сфері в Луганській області, які сприятимуть підвищенню добробуту, рівня життя й соціальної захищеності громадян на прилеглих до зони конфлікту територіях шляхом налагодження доступу до якісних соціальних послуг, відновлення житлово-комунальної інфраструктури.

Метою другої програми є забезпечення сталого соціально-економічного розвитку регіону та якісного життя людей шляхом відновлення та розбудови критичної інфраструктури регіону, у тому числі на прилеглих до зони конфлікту територіях.

Програма три - ефективне управління, орієнтоване на людину. Третя програма в основному направлена на підвищення якості життя людей – головної мети всієї державної політики та найважливішої частини регіональної стратегії. Основні акценти при цьому зроблені на ефективному управлінні, яке передбачає не тільки удосконалення системи управління регіональним розвитком, але й розвиток демократичних інструментів в системі управління та системи міжрегіонального партнерства. При вирішенні питань власне підвищення якості життя населення через розвиток інфраструктури надання якісних і доступних публічних послуг нова стратегія Луганської області активно використовує процес децентралізації в Україні, згідно якого основна частина потреб задовольняється на місцевому рівні, а якість життя населення стає поступово головним критерієм оцінки ефективності місцевого самоврядування. В цій ситуації регіональні органи влади відповідальні за інфраструктуру інституцій обласного підпорядкування – надавачів відповідних послуг, а органи місцевого самоврядування – за базові послуги в межах делегованих повноважень та ресурсів. При такому підході різко зростає роль співробітництва і кооперації влади різних рівнів, включаючи центральну, приватного сектору та організацій громадянського суспільства в питаннях розвитку інфраструктури та надання послуг в громадах на засадах співфінансування. Значна увага в програмі приділена питанням екологічної безпеки шляхом відновлення мереж житлово-комунальної сфери, захисних споруд, розвитку системи поводження з твердими побутовими відходами. Ключовим в сфері екології є створення систем постійного моніторингу за станом техногенно-вразливих та екологічно небезпечних об'єктів, у тому числі що знаходяться на непідконтрольних Україні територіях, розробки економічних стимулів до впровадження екологічно безпечних технологій, проектів і виробництв.

Метою третьої програми є підвищення якості життя людей шляхом забезпечення надання якісних і доступних публічних послуг мешканцям, зменшення забруднення природного середовища та ефективного управління регіональним розвитком із застосуванням демократичних інструментів управління та принципів кооперації.

Четверта програма це безпека, національна ідентичність та цілісний інформаційний простір. Головний акцент стратегічної програми чотири зроблений на безпеці людей, яка включає не тільки захищеність для життя та здоров'я людей (гуманітарне розмінування на територіях, прилеглих до бойових дій області), безпеку для проживання та пересування територією області, захист від стихійних лих та надзвичайних обставин, але й «громадську безпеку і порядок» – захищеність життєво важливих для суспільства та особи інтересів, прав і свобод людини і громадянина. При цьому важлива роль відводиться формуванню активного громадянського суспільства. Особлива увага приділена формуванню ефективного інформаційного поля як на технічному рівні - шляхом покриття телерадіоканалами території області, так і активізації українського контенту в інформаційному просторі, а також в інтернет-просторі, соціальних мережах, що вимагає сприяння розбудові широкосмугового доступу до Інтернет, особливо на сільських територіях. Важливе завдання при цьому полягає у провадженні ефективних механізмів доступу громадян України, які живуть у зоні конфлікту до загальноукраїнського інформаційного простору, в першу чергу через розширення зони українського телерадіомовлення на тимчасово окуповані території і прилеглі райони.

Метою четвертої програми є забезпечення безпеки людей та формування загальноукраїнської єдності та соціальної згуртованості шляхом забезпечення безпечних умов проживання та пересування мешканців територією області, розбудови інформаційного простору регіону та активного громадянського суспільства.

Впровадження програмно-цільового підходу при реалізації стратегії розвитку Луганського регіону подано на рис. 1.

Рис. 1. Впровадження програмно-цільового підходу при реалізації стратегії розвитку Луганського регіону

Висновки. Отже, для реалізації стратегії розвитку Луганського регіону було використано програмно-цільовий підхід, а План заходів для реалізації Стратегії розвитку Луганського регіону до 2027 року містить чотири програми, в рамках яких реалізовуватимуться регіональні проекти. Подальші дослідження мають бути проведені в контексті розробки окремої програми щодо сталого розвитку економіки Луганського регіону.

Список літератури.

1. Заблодська І.В., Кудріна О.Ю. Стратегія розвитку Луганської області монографія / І.В. Заблодська, О.Ю. Кудріна. Луганськ: Вид-во «Ноулідж», 2014 р. 307 с
2. Strategic aspect of social investment in the context of regional development. Заблодська І.В., Сребряк К.І., Тяжкروب І.В. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. Том 4, № 31. (2019). С. 487-496
3. Рогозян Ю.С. Домінуюча стратегія розвитку міжрегіонального економічного співробітництва: формування та реалізація: монографія. Київ: "Видавництво Людмила", 2019. 332 с.
4. Сайт Луганської обласної військово-цивільної адміністрації.
URL:<http://loga.gov.ua/search/node/стратегія%202027>

References.

1. Zablodskaya, I. and Kudrina, O. (2014), Stratehiya rozvytku Luhans'koyi oblasti [Strategy for the development of the Lugansk region], Knowledge Publishing House, Lugansk, Ukraine.
2. Serebryak, K. Zablodskaya, I. and Tyazhrob, I. (2019), "Strategic aspect of social investment in the context of regional development", Financial and credit activities: problems of theory and practice, Vol. 4, No. 31. pp. 487-496
3. Rogozyan, Y. (2019), Dominuyucha stratehiya rozvytku mizhrehional'noho ekonomichnoho spivrobitnytstva [The dominant strategy for the development of interregional economic cooperation: formation and implementation], Ludmila Publishing House, Kyiv, Ukraine.
4. Site of Lugansk Regional Military-Civil Administration (2020), available at: <http://loga.gov.ua/search/node/strategy%202027> (Accessed 10 January 2020).

Стаття надійшла до редакції 18.02.2020 р.